

ELS ESCACS A L'ESCOLA: PLANTEJAMENT GENERAL DE L'AULA D'ESCACS

Què volem?

Ensenyar a jugar als escacs en un ambient agradable amb un doble propòsit: que el joc sigui un motiu de diversió i que contribueixi a l'educació de la canalla. Cadascú progressa segons les seves capacitats, i ni a l'aula ni a les competicions no es fan distincions per la qualitat del joc o el temps que fa que es practica.

Perquè els escacs?

Molta gent especialista del món de l'educació i de la psicologia infantils manté que els escacs tenen un gran valor educatiu per a infants. Hi ha molts estudis i experiments que demostren que poden arribar a intervenir positivament en el desenvolupament de diversos aspectes de la intel·ligència com la memòria, el raonament lògic, la capacitat d'anàlisi, la presa de decisions, l'espacialitat, etc. També estan descrits com una bona eina per afavorir la maduresa personal (acceptació de les normes, respecte pel rival, assumpció de les pròpies decisions, control de les emocions, ...), la predisposició a l'esforç i la millora de l'autoestima.

Aquests aspectes cal tenir-los sempre en compte a classe ja que donen a aquesta activitat extraescolar un valor afegit que va més enllà dels resultats esportius, que, tot i que són importants com a eina de motivació, no són la finalitat de les classes.

Qui pot participar en l'activitat?

Qualsevol alumne de l'escola, amb independència de l'edat, el sexe o l'habilitat per aprendre'l. Tanmateix, seria important per la dinàmica de les classes que tothom sabés moure les peces per inscriure's a l'activitat. En tot cas, es podria plantejar la possibilitat de fer un grup amb els alumnes que no sàpiguem moure les peces durant les quatre o cinc primeres setmanes, per tal d'incorporar-los als seus grups un cop superat aquest aprenentatge.

Com s'organitzen les classes?

En les classes de primària, els grups ideals són els que s'organitzen per cicles a la pròpia escola. La proposta general és la de fer tres grups d'alumnes a raó d'una classe d'una hora setmanal per al cicle inicial, i de dues hores per setmana per als dos cicles restants. Si això no és possible per manca d'inscripció caldria fer dos grups, un per a alumnes de 1r a 3r i un dia a la setmana i l'altre per a alumnes de 4t a 6è a raó d'un o dos dies per setmana.

Per altra banda, seria bo evitar classes els divendres perquè molta gent marxa de cap de setmana i la canalla participa en competicions d'altres esports o està massa cansada.

Quin contingut tenen les classes?

La partida d'escacs té tres fases: apertura, mig joc i final. Cadascuna d'elles té unes característiques particulars amb molts temes a aprendre, uns de molt senzills i d'altres de dificultat creixent. El programa combina els temes de les tres fases i les edats dels nens i nenes, tot començant per les més fàcils de cada fase del joc i es va avançant cap a les més complicades segons l'evolució de cada grup.

Quant a la metodologia de treball a l'aula, les activitats són força variades. És imprescindible explicar alguns continguts bàsics amb classes magistrals però en cada sessió es juguen partides i tot plegat es combina amb jocs de resoldre preguntes i endevinalles sobre posicions i diagrames, revisió de partides d'exemple sobre el que s'ha explicat a la classe, concursos de problemes d'escacs, campionats amistosos, etc. També s'utilitza molt la rondalla i l'explicació de fets històrics que ajuden a posar en context les explicacions i fan més divertida l'activitat.

Quines activitats es duen a terme a més de les classes?

En aquest terreny hi ha un munt de possibilitats: fer una activitat anual oberta a l'escola amb participació oberta també a pares i mares (un macrotorneig de partides ràpides, unes partides simultànies contra algun jugador de renom, un torneig amistós en la modalitat de tots contra tots, ...) i també alguna altra activitat de menys envergadura abans de Nadal per a cada grup.

Quant a prendre part en campionats, l'objectiu de les classes no és el de preparar els alumnes per competir però participar en competicions és una eina de motivació molt potent. La proposta és organitzar de cara al final de curs un campionat per a cada grup

que es faria pel sistema de lliga a una sola volta en hores de classe, amb premis per a tothom. Segons l'evolució de les classes és interessant la participació en els campionats organitzats pel CEEB per equips i individuals. Particularment, el torneig per equips el trobo més adient que l'individual perquè fomenta més la cohesió del grup i permet treballar més aspectes educatius. La inscripció en qualsevol de les dues modalitats és totalment voluntària.

Quin material cal tenir a l'escola?

El material mínim necessari és d'un joc complet de tauler i peces per a cada dos alumnes inscrits i un tauler mural per facilitar les explicacions del monitor. Més endavant, si es vol competir cal disposar d'algun rellotge d'escacs. Aquesta previsió està referida per al grup d'alumnes més nombrós, ja que la resta de cursos farà servir el mateix material en no coincidir els horaris de les classes d'uns i altres. De totes maneres sempre és útil tenir uns quants jocs de sobres per si es fan activitats que afectin a tots els grups alhora (festa final de curs, per exemple).

Quin cost té l'activitat?

Les quotes han de cobrir les despeses de la compra del material necessari (cal veure de quin disposa l'escola ara mateix per fer un previsió del que falta), la compra de trofeus o premis per a les diferents activitats que es facin a la pròpia escola -si se'n fan- com ara campionats de cada classe, premis per a alguna activitat oberta a l'escola, concursos, etc. i el pagament del monitor.

A títol de tanteig, 10 jocs complets de peces i tauler pugen un 190 euros mentre que els rellotges pugen 30€. El preu d'un tauler mural no baixa dels 50€. Les botigues especialitzades acostumen a fer entre un 10 i un 15 per cent de rebaixa si el material és per a una escola, com seria el nostre cas. De tot plegat, els jocs són l'únic material imprescindible per fer una classe, per bé que el tauler mural va molt bé tenir-lo quan el grup d'alumnes passa de 7 o 8..